

Nr 9

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om vissa ändringar i gällande tulltaxa.

(1:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) motionen I: 25 av herr *Ohton*, vari hemställtts, »att riksdagen måtte besluta, att tullen för till tulltaxenummer 561 och 562 hänförliga nät fastställes till 10 % av värdet»; ävensom

2) de likalydande motionerna I: 315 av herr *Sveningsson m. fl.* samt II: 384 av herrar *Hansson* och *Nilsson* i Bästekille, vari hemställtts, »att riksdagen måtte besluta, att mustkoncentrat av sådana frukter och bär, varav odling förekommer inom landet, i tullhänseende skiljes från icke koncentrerade frukt- och bärmuster samt belägges med en enhetlig tull av en krona per kg».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 25 och II: 384.

Tullen å fisknät

Tulltaxenr 561 omfattar bl. a. fisknät av bomull med tull av 25 kr. för 100 kg. Fisknät av andra slag, däribland nylonnät, är upptagna under tulltaxenr 562 med tull av 45 kr. för 100 kg.

Med stöd av förordningen den 22 april 1949 (nr 180) angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1955 om uttagande av sådan avgift för vissa varuslag bl. a. inom textilområdet. Beslutet godkändes av 1955 års riksdag. Urvalet av varor och bestämmandet av de provisoriska tullarnas höjd skedde därvid med utgångspunkt från informationer om 1952 års tulltaxekommittés väntade förslag till ny tulltaxa för att förhindra en spekulationsbetonad stegring av importen i syfte att undgå tullhöjningar.

Enligt kungörelse den 30 juni 1955 (nr 466) om uttagande av särskild tullavgift för vissa varuslag, m. m., vilken kungörelse trätt i kraft den 10 juli 1955, utgår tull å bomullsgarn, tulltaxenr 413—428, med 8 procent av värdet. Dessförinnan varierade tullsatserna för bomullsgarn mellan 12 kr. och 40 kr. för 100 kg alltefter art och beskaffenhet.

Fisknät tillverkas även av syntetsilke. Tull å långfibrigt sådant silke, som

är hänförligt till tulltaxenr 399: 2, utgår med 200 kr. för 100 kg. Kortfibrigt syntetsilke, tulltaxenr 400, är jämlikt 1955 års kungörelse om uttagande av särskild tullavgift för vissa varuslag, m. m. belagt med en tull av 5 procent av värdet. Före den 10 juli 1955 utgick tull å sistnämnda slag av syntetsilke med 50 kr. för 100 kg.

1952 års tulltaxekommitté har i sitt förslag till tulltaxa (SOU 1956: 15 och 16) föreslagit, att tull å fisknät skall utgå med 10 procent av värdet med en maximering till 2 kr. per kg.

I detaljmotiveringen för förslaget (SOU 1956: 15 s. 437) har tulltaxekommittén anfört bl. a. följande.

Fisknätstillverkningen har för närvarande närmast ett negativt tullskydd, vilket med de föreslagna nya garntullarna skulle ytterligare accentueras, därest tullen på näten bibehölles oförändrad eller helt avskaffades. Kommittén har icke funnit denna produktionsgren äga så mycket bättre konkurrenskraft än textilindustrin i allmänhet att den under sådana förhållanden skulle kunna upprätthållas i nämnvärd omfattning. Enligt kommitténs åsikt är emellertid vidmakthållandet av fisknätstillverkningen ur olika synpunkter av intresse, förutsatt att härför icke erfordras ett tullskydd som ur förbrukarsynpunkt kan anses otillbörligt betungande. Vad tullsatsens storlek beträffar har kommittén, som icke ansett förhållandena beträffande denna speciella artikel vara direkt jämförbara med vad som gäller för exempelvis beklädnadstextilier, närmast stannat för en nivå av 10 %. Detta skulle emellertid innebära en högst betydande tullhöjning för de finare näten, vilka endast i begränsad omfattning tillverkas inom landet, och således utgöra en onödig belastning på förbrukarna av dylika nät. Med hänsyn härtill har kommittén funnit sig böra föreslå att tullen maximeras till 2: 00 per kg, vilket innebär att tullen i fråga om finare fisknät kommer att motsvara en betydligt mindre del av värdet. Med nuvarande priser torde gränsen beträffande nät av bomull gå ungefär vid nr 30; för de finaste näten av detta material skulle tullen endast motsvara ett par procent av värdet. Förslaget är närmast utformat med tanke på fisknät av bomull eller andra vegetabiliska material, men det synes innebära en lämplig lösning även i fråga om nät av syntetsilke (t. ex. nylon), så länge tullen på garn av detta material är suspenderad; när tullen sättes i kraft på dylikt garn torde böra övervägas, huruvida icke tullfrihet även i fortsättningen bör åtnjutas för garn för tillverkning av fisknät. De sålunda föreslagna bestämmelserna kan enligt kommitténs uppfattning icke anses innebära en oskäligen belastning av fiskerinäringen eller fiskkonsumtionen. Framhållas må att fisket för närvarande är föremål för prisreglerande åtgärder och att en utredning pågår om översyn av riktlinjerna för denna prisreglering. Därvid bör vederbörligt beaktande kunna skänkas jämväl åt tullbelastningen på näten. En möjlighet att kompensera den förhöjda tullen på fisknät skulle måhända kunna ligga i en anordning liknande den som tillämpas i fråga om restitution av skatt på bensin som användes för framdrivande av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske.

Fyra av kommitténs ledamöter har reserverat sig mot förslaget och därvid yttrat.

Nuvarande tull för fisknät 25 öre per kg motsvarar på grövre nät en incidens av 1 à 1,5 %, medan den på finare nät (som delvis icke tillverkas

inom landet) endast utgör 0,3 %. En tullsats av 10 % med en maximering av 2:00 per kg innebär i stort sett en 8-dubbling av nuvarande tull.

Av statistiken framgår att industrin väl hävdat sin ställning, varför något behov av skydd icke synes föreligga. Slutsatsen blir att en så betydande tullhöjning som kommittémajoriteten ifrågasatt endast hindrar en rationalisering av den svenska tillverkningen. Vi finner det alltså rimligt att fisknät lämnas tullfria.

I *remissyttrandena* över tulltaxekommitténs betänkande har vissa erinringar riktats mot förslaget i berörda hänseenden.

Statens jordbruksnämnd framhåller sålunda, att de föreslagna tullhöjningarna är ägnade att påverka fiskets redskapskostnader och att möjligheterna för fisket att inom ramen för gällande prisregleringar erhålla kompensation för eventuell kostnadsfördyring är tämligen begränsade.

Fiskeristyrelsen, som avstyrker en kollektiv återbäring av tull på fisknät, ansluter sig till vad reservanterna i kommittén anfört och hemställer i första hand om tullfrihet och i andra hand att nuvarande tull icke höjs.

Handelskammaren i Göteborg anför i bilaga till remissyttrandet från kommerskollegium, att ett fastställande av de tullsatser, som kommitténs majoritet förordat, sannolikt skulle innebära, att större delen av den inhemska nättillverkningen finge nedläggas. Samma tullsatser, som föreslagits för bomullsväv, 14 procent, borde därför tillämpas även för fisknät.

I bilaga till yttrandet från Sveriges industriförbund anser även *textilrådet* det nödvändigt med samma tullskydd för nät som för bomullsväv och erinrar bl. a. om att större delen av nättillverkningskapaciteten tillkommit på initiativ av myndigheterna under andra världskriget. Den utländska konkurrensen hade medfört, att denna tillverkningskapacitet numera endast kunde utnyttjas till omkring 50 procent. Ett tillräckligt tullskydd möjliggjorde tillverkning i mer ekonomiska serier och vore direkt kostnads-sänkande.

Svenska västkustfiskarnas centralförbund avstyrker, att tullen på garn, avsett för tillverkning av nät, och på färdiga fisknät höjs. Den förhöjda tullen på fisknät skulle särskilt drabba de grövre näten, som i stor utsträckning användes på västkusten. En tullrestitution skulle ingalunda rättfärdiga den förhöjda tullen. Om restitution ändock skulle övervägas, borde återbäringen ske direkt till förbrukarna av redskapen.

Svenska fiskredskapshandlarnas förening, som förordar oförändrade tullsats, framhåller, att en ökad tullkostnad med hänsyn till den inhemska tillverkningens ringa omfattning avsevärt skulle påverka fiskerinäringens lönsamhet.

Till stöd för yrkandet i *m o t i o n e n* I: 25 anför motionären bl. a. Genom kungörelsen den 30 juni 1955 (nr 466) om uttagande av särskild tullavgift för vissa varuslag, m. m. fick samtliga tidigare tullbelagda textilvaror icke innehållande silke — med undantag av fisknät — sitt tullskydd förbättrat. Detta innebär, att näten bar en i kronor och öre oförändrad tullsats, medan övergången till värdetull för det garn, varav näten tillverkas,

medfört att det redan förut praktiskt taget obefintliga nettotullskyddet försämrats ytterligare och blivit direkt negativt. Att under dessa försvårade omständigheter driva en lönsam nättillverkning inom landet torde icke vara möjligt. En nätfabrik har redan lagt ned tillverkningen. Det redan förut låga intresset hos industrin för upprätthållande av ifrågavarande tillverkning har ytterligare kraftigt minskats, icke minst därigenom att den allmänna tulltaxerevisionen bordlagts på obestämd tid. Att det för landet är av stort intresse att bibehålla en inhemsk nättillverkning står dock utom allt tvivel. Bland annat framgår detta av 1952 års tulltaxekommittés betänkande, där förslag framlägges om en förbättring av nuvarande nättullsats. Även många andra skäl tala för att en inhemsk nätindustri bör bevaras.

Enda sättet att bevara och upprätthålla en inhemsk nätindustri av någorlunda tillräcklig kapacitet är att ge den ett rimligt skydd i stället för att som nu ge den en direkt extra belastning. Mot ett förbättrat tullskydd för fisknät har i tidigare diskussioner ibland framförts, att tullen är en för fiskarna kostnadsfördyrande faktor. Mot detta talar emellertid flera faktorer. Ett tillräckligt tullskydd kommer att möjliggöra tillverkning i mera ekonomiska serier och således verka kostnadssänkande. Enbart tillvaron av en svensk produktion, möjliggjord genom rimligt tullskydd, medför dessutom en nedpressning av priserna på importerade nät resp. en garanti mot att utländska karteller kan bli allenarådande på den svenska marknaden och genom höga priser draga otillbörlig fördel av densamma. Vidare bör beaktas, att nätindustrin — ehuru liten — är en nyckelindustri i såväl fred som krig. Den svenska konsumtionen av nät i kronor räknat utgör endast ca 5 procent av värdet av den svenska konsumtionen av fisk. Räknar man endast med det för landet viktigaste fisket, nämligen västkustfisket, torde av fiskarnas totala kostnad för fångande och ilandförande av fisken endast ca 2,5 procent utgöras av kostnader för nät.

Tullen å frukt- och bärmustkoncentrat

Osockrad must av bär och frukter — med undantag av citrusfrukter — är hänförlig till tulltaxenr 148: 1 och 148: 2 med tull på kärl vägande brutto över 3 kg 20 kr. för 100 kg och på kärl vägande brutto 3 kg eller därunder 30 kr. för 100 kg. Motsvarande tullsats för osockrad saft av citrusfrukter, tulltaxenr 147: 1 och 147: 2, är 15 kr. resp. 25 kr. för 100 kg.

I sitt förslag till tulltaxa har 1952 års tulltaxekommitté förordat en tull för osockrad saft i kärl över 3 kg brutto av citrusfrukter å 15 öre per kg och av andra slag å 20 öre per kg.

Som motivering för förslaget har kommittén i sitt betänkande SOU 1956: 15 (s. 153) anfört.

Normaltullsatsen för dessa produkter håller sig vid 15 % av värdet för osockrade och något däröver för sockrade produkter men visar uttryckt i öre per kilogram avsevärda variationer alltefter koncentrationen. Eftersom

det skulle erbjuda stora svårigheter att verkställa en differentiering av tullen efter koncentrationen talar nämnda omständighet för att här tillämpa värdetull.

Enligt kommitténs uppfattning skulle en enhetlig tull av 15 % av värdet i och för sig innebära ett lämpligt avvägt tullskydd. Tillämpningen av denna tullsats skulle emellertid kräva en omfattande revidering av GATT-bindningarna, och den skulle även innebära en radikal förändring av den nuvarande tullstrukturen. Kommittén har därför funnit övervägande skäl föreligga att liksom beträffande övriga varuslag inom detta kapitel bibehålla systemet med viktullar. Det torde då icke finnas tillräcklig anledning att bryta de i GATT gjorda bindningarna för osockrad saft i kärl över 3 kg vikt (15 öre per kg för citrussaft och 20 öre per kg för annan saft). Dessa ligger visserligen såvitt angår starkt koncentrerad saft under normalnivån, men å andra sidan ligger de över denna nivå när det gäller icke koncentrerad vara. I fråga om övriga produkter har kommittén funnit 25 öre per kg vara en lämplig tull. Den torde i regel ligga över normaltullen men får anses motiverad bl. a. med hänsyn till att de flesta varorna för närvarande är underkastade högre tull.

En ledamot av kommittén har reserverat sig mot förslaget och därvid yttrat följande.

Under denna tullposition innefattas bl. a. must av äpplen. Den svenska tillverkningen av äppelmust, som för närvarande utgör ca 3 milj. liter, har ökat kraftigt under senare år framför allt genom användning av äppelmust som råvara för tillverkning av kolsyrade läskedrycker. Utvecklingen är synnerligen tillfredsställande med hänsyn till de avsättningssvårigheter som varit rådande speciellt i fråga om de lägre äppelkvaliteterna. Under senare år har man emellertid i allt större utsträckning särskilt i utlandet börjat indunsta fruktsafterna och sålunda leverera koncentrat. Saft av såväl äpplen som citrusfrukter är sålunda ofta indunstad 8 till 10 ggr. Om dylika koncentrat belägges med samma tull som en icke koncentrerad vara blir tullskyddet i hög grad illusoriskt. För äppelmustens vidkommande skulle det reella tullskyddet för normalmust endast bli 2 å 2,5 öre per kg, vilket innebär att det avsättningsutrymme som skapats inom detta område och som kan vidgas betydligt för svensk frukt kommer att ödeläggas. Tullsatserna bör därför sättas i relation till mustens koncentreringsgrad.

Från *remissyttrandena* må här återges följande.

Lantbruksstyrelsen anser, att den rekommenderade tullsatsen av 20 öre per kg utgör ett tillräckligt tullskydd för vanlig must. För att bereda fruktodlarna ett verksamt skydd mot import av koncentrerad must för industriändamål föreslås en tullsats för sådan must av en krona per kg.

Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk och Fruktodlingens förhandlingsorgan framhåller, att man i utlandet i betydande omfattning börjat indunsta musten och exportera koncentrat. Vidare påpekas, att tulltaxekommittén i syfte att ge fruktodlingen ett effektivare skydd i sitt förslag överskridit de s. k. normaltullsatserna för färska äpplen. Mot bakgrunden därav syntes det inkonsekvent att lamslå den inhemska musttillverkningen genom en orimligt låg tull å äppelmustkoncentrat. Dessutom påpekas att koncentrat även förekommer i stigande omfattning av bär- och bärfrukt. Med hänsyn härtill hemställs, att mustkoncentrat av äpplen och

bär i tullstatistiskt hänseende skiljs från icke koncentrerade muster och åsätts en enhetlig tull av 90 öre per kg eller alternativt en värdetull av motsvarande storlek.

I de likalydande motionerna I: 315 och II: 384 framhålls i huvudsak följande. Under senare år har fabriksfrukten i ökad omfattning kunnat utnyttjas för framställning av äppelmust, som sedan användes inom läskedrycksindustrin för tillverkning av kolsyrade äppelläskedrycker. I utlandet har man dock börjat indunsta musten och exportera koncentrat. Indunstningsgraden är som regel konstant och uppgår till 5 å 6 gånger icke koncentrerad must. Då tullen utgår med samma belopp för såväl koncentrerade som icke koncentrerade muster, innebär detta att tullskyddet blir illusoriskt i fråga om koncentraten. Gällande tull innebär för koncentratens vidkommande, om dessa omräknas till icke koncentrerad vara, ett nettotullskydd av 3—4 öre per kg eller endast ca 7 procent av äppelmustens importvärde och 1—4 procent av bärmusternas importvärden. Frånvaron av en tillfredsställande tull å dessa frukt- och bärmustskoncentrat kommer otvivelaktigt att lamslå den inhemska mustfabrikationen och därmed ödelägga det avsättningsutrymme, som skapats för inhemska frukter och bär. Då koncentraten närmast är att betrakta som ett nytt varuslag och då indunstningsgraden tämligen konstant uppgår till 5 å 6 gånger, synes koncentraten böra åsättas ett särskilt tullstatistiskt nummer och därvid beläggas med en tullsats, som är proportionell mot den nu för icke koncentrerade muster gällande tullen.

Utskottet. I de förevarande motionerna har framställts yrkanden om ändringar i den till tulltaxeförordningen fogade tulltaxan i fråga om tullen på fisknät samt på vissa frukt- och bärmustskoncentrat. Således yrkas motionären i motionen I: 25, att tullen på fisknät skall fastställas till 10 procent av värdet, vilket yrkande står i huvudsaklig överensstämmelse med vad 1952 års tulltaxekommitté förordat i sina år 1956 avlämnade betänkanden med förslag till ny tulltaxa. Vad angår tullen på frukt- och bärmustskoncentrat yrkas i de likalydande motionerna I: 315 och II: 384, att mustskoncentrat av sådana frukter och bär, som odlas inom landet, i tullhänseende skall skiljas från icke koncentrerade muster och beläggas med en enhetlig tull av en krona per kg. Förslag av enahanda innebörd har även framlagts av en reservant i en till tulltaxekommitténs förslag fogad reservation.

Som av den ovan lämnade redogörelsen framgår har tulltaxekommittén icke varit enig i fråga om tullsatserna på de ifrågavarande varuslagen. Även i remissyttrandena har meningsskiljaktigheter framkommit såväl beträffande de förordade tullsatserna som möjligheterna att medge kompensation för den förhöjda tullen.

Förslaget till ny tulltaxa är efter remissbehandling för närvarande under Kungl. Maj:ts överbägande. Därvid kommer självfallet även ställning att tagas till de i motionerna berörda spörsmålen. Med hänsyn härtill anser ut-

skottet det inte lämpligt, att riksdagen nu — utan att avvakta Kungl. Maj:ts förslag i ämnet — vidtager ändringar i gällande tulltaxa av den innebörd, som yrkas i de förevarande motionerna.

Utskottet finner sig således icke kunna tillstyrka bifall till motionen I: 25 samt de likalydande motionerna I: 315 och II: 384.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att motionen I: 25 av herr Ohlon om ändrade tullsatser för vissa slag av nät icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

2) att de likalydande motionerna I: 315 av herr Sveningsson m. fl. samt II: 384 av herrar Hansson och Nilsson i Bäste-kille angående tullen å vissa frukt- och bärmustkoncentrat icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 februari 1957

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjö Dahl, Hagberg, Heüman, Spetz, Snygg, Söderquist, Rune Johansson, Wärnberg och Bengtson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson, Sundström, Nilsson i Svalöv, Brandt, Allard, Vigelsbo, Strandh, Henriksson, Christenson i Malmö och Anderson i Sundsvall.